

ERUDITIO
MORES
FUTURUM

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici
FILOZOFICKÁ FAKULTA
Tajovského 40, 974 01 Banská Bystrica
Katedra anglistiky a amerikanistiky

Posudok monografie

Názov: **A Socio-Psychological Profiling of Translators as Working Agents in the Language Industry**

Autorky: **doc. PhDr. Klaudia Bednárová-Gibová, PhD. a Mgr. Mária Majherová, PhD.**

Autor posudku: **doc. PhDr. Martin Djovčoš, PhD.**

Predkladaná monografia sa, podľa mňa, zaoberá jednou z najdôležitejších translatologických oblastí: sociológiou prekladu. Nehovorím to len preto, že mi je daná téma odborne blízka, ale hlavne preto, že preklad, prekladanie a všetko súvisiace s prekladom nemožno skúmať izolovane a bez kontextu. Práve kontext a skúmanie akejkoľvek translatologickej témy v rámci neho, je kľúčom k lepšiemu poznaniu seba (v najširšom slova zmysle). Lebo ak si zoberieme za svoje Vilikovského (1984) tvrdenie, že kultúra si prostredníctvom prekladu uvedomuje samu seba, skúmanie kontextov prekladu a jej hlavných aktérov, nám k tomu otvára dvere. Treba byť pritom mimoriadne poctivý a metodický. A presne taká je predkladaná monografia.

Musím uznať, že nič lepšie o sociológii prekladu na Slovensku som ešte nečítal. Publikácia je napísaná v skvelej angličtine, je extrémne dobre odzdrojovaná a autorky v nej naozaj preukazujú hlboké poznanie problematiky. Navyše, nejde o lokálnu prácu s dosahom len na Slovensko. Práve naopak. Autorky svoje zistenia zasadzujú do svetového kontextu, porovnávajú svoje zistenia s ostatnými, čím výsledky dvíhajú na úplne novú, vyššiu úroveň. Musím priznať, že som sa obsahu analytickej časti knihy trochu obával, vzhľadom na to, že sa autorky podobnej problematike venovali v čiastkových štúdiách publikovaných v špičkových svetových časopisoch. Mýlil som sa. Autorky všetky čiastkové zistenia spájajú do veľmi originálneho celku a poskytujú ucelený obraz (nielen o úrovni šťastia/spokojnosti prekladateľov s prácou) o celej komunite prekladateľov (tlmočníkom sa nevenujú). Azda tým dávajú návod aj kolegom, že je možno lepšie postupovať od jednotlivostí k celku ako od celku k jednotlivostiam (ako to napríklad neraz robím ja).

ERUDITIO
MORES
FUTURUM

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici
FILOZOFICKÁ FAKULTA
Tajovského 40, 974 01 Banská Bystrica
Katedra anglistiky a amerikanistiky

Autorky svojimi výsledkami veľmi dobre dopĺňajú skladačku sociologického skúmania prekladateľského habitu. Práca má, nielen preto, nesmierny citačný potenciál. Autorky preskúmali za nás biele miesta, a ich výsledky už stačí citovať bez potreby nového výskumu. Takéto odvážne tvrdenie som si dovoľil aj preto, lebo ich zistenia v iných oblastiach (demografické ukazovatele, odmeny, pracovná náplň a podobne) potvrdzujú výsledky napríklad môjho a Švedovho výskumu.

Autorky používajú precíznu metodiku a jediné, čo im azda možno mierne vyčítať je nižšia vzorka umeleckých prekladateľov, no aj to sa dá pomerne ľahko a presvedčivo vysvetliť.

Teoretickú časť práce považujeme za hlbavé filozofické uvažovanie, ktoré opodstatňuje existenciu tejto sub(?) disciplíny translatológie. Počas čítania rukopisu som uvádzal svoje komentáre, postrehy a návrhy priamo k jednotlivým kapitolám, preto sa k nim nebudem v tomto posudku opätovne vracieť.

Azda jediná vec, s ktorou si dovoľím s autorkami mierne polemizovať v tomto posudku, je označenie povolania za semi-profesiú. To určite platí pre čiastkové oblasti (umelecký preklad, odborný preklad, tlmočenie a pod.), ale nie pre preklad ako celok. Z vlastných výskumov vieme, že ak sa niekto považuje za prekladateľa na plný úväzok, venuje sa odbornému prekladu, umeleckému prekladu, audiovizuálnemu prekladu a možno trochu aj tlmočeniu. Preto by som pri definovaní profesie išiel od jednotlivostí k celku a nie naopak. Navyše, na Slovensku sme už, podľa mňa, vstúpili do štvrtej (poslednej) fázy Tsengovej (1992) profesionalizácie a napĺňame aj nejedno (ak nie väčšinu) v práci uvádzaných kritérií profesionalizácie. Preto by som bol s pojmom semi-profesia opatrnejší (pri prekladateľstve ako celku, nie pri jeho častiach). Ale ako som už spomenul, všetky pripomienky som uviedol priamo do rukopisu a verím, že aspoň v niektorých prípadoch autorky pouvažujú o ich prípadnom zapracovaní.

Monografiu ako celok považujem za zásadný prínos do skúmania sociológie prekladu (nielen) na Slovensku a odporúčam, aby bola publikovaná.

Martin Djovčoš